

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Criteria voor een goede productieve opdracht

van de Kamp, M.-T.

Publication date

2009

Document Version

Final published version

Published in

Kunstzone : Tijdschrift voor Kunst en Cultuur in het Onderwijs

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van de Kamp, M-T. (2009). Criteria voor een goede productieve opdracht. *Kunstzone : Tijdschrift voor Kunst en Cultuur in het Onderwijs*, 8(10), 32-33.

http://kunstzone.nl/magazines/kunstzone-2009/kunstzone_oktober_2009/downloadKunstzone

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Criteria goede productieve opdracht

vo **Marie-Thérèse van de Kamp**

In Kunstzone zijn veel interessante suggesties voor productieve opdrachten te vinden voor CKV en kunst beeldend, muziek, dans, drama of AV. De vraag wat eigenlijk criteria zouden kunnen zijn voor een goede productieve opdracht, komt niet vaak aan de orde. Veel docenten produceren en formuleren hun eigen opdrachten. Het lijkt mij daarom zinvol om over criteria voor een goede productieve opdracht te debatteren.

Dit geeft ons mogelijk ideeën om onze vakken (met aandacht voor alle verworvenheden uit het verleden) nog verder te verbeteren en eveneens - zodra er een mogelijkheid zal zijn om na te denken over nieuw beleid inzake de kunstvakken - zelf vanuit het veld met suggesties te komen wat volgens ons relevant is voor de praktijk van de kunstvakken. Het onderstaande voorstel voor criteria is onder meer gebaseerd op literatuur voor de beeldende vakken, maar zou volgens mij ook kunnen gelden voor productieve opdrachten in andere kunstdisciplines.

Een goede productieve opdracht

- Heeft duidelijk omschreven doelstellingen, die onder meer aansluiten bij de eindtermen van het vak en de visie op het vak van de docent/school. Deze doelstellingen (en de legitimatie daarvan) worden ook in de opdrachtomschrijving aan leerlingen uitgelegd/toegelicht. (Syllabus kunstvakken en Handreiking kunstvakken door SLO)
- Hanteert voor kunstvakken relevante uitgangspunten zoals: de ontwikkeling van de creativiteit van de leerling; inzicht in kunst en cultuur van de leerling; inzicht in creatieve processen van leerlingen (analoog aan de creatieve processen van kunstenaars); de wens/vraag om te leren over kunst en cultuur van de leerling zelf. (Hetland, Winner; Addison; Sawyer; Runco)
- Hanteert betekenisvolle, relevante opdrachten voor leerlingen, zodat zij zich betrokken kunnen voelen bij de inhoud/vorm van de opdracht. Hanteert niet uitsluitend technische uitgangspunten (omwille van de beheersing van een techniek alleen). Doet recht aan verschillen tussen leerlingen en biedt diversiteit in uitwerkingsmogelijkheden. De opdracht geeft de leerling de mogelijkheid om eigen talenten te ontwikkelen en op het hoogst haalbare niveau te excelleren. (Ebbens, Ettekovén; Efland; Freedman)
- Brengt leerlingen zowel kennis als inzicht over kunst bij. Hoewel kennis - denk aan begrippenkennis en technische vaardigheden - van belang is bij het leren over kunst, is het niet voldoende om alleen deze kennis aan te reiken. Bij de kunstvakken is het essentieel dat leerlingen zelfstandig kennis wendbaar leren toepassen om aan de hand daarvan dieper inzicht te verwerven (betere beklijving van het geleerde). Daarnaast leren leerlingen inzicht te ontwikkelen in kunst door het kijken naar kunst (van anderen) en het nadenken over inhoudelijke en vorm-

gevingsaspecten van kunst (relatie tussen productie, receptie en reflectie). Of dit inzicht ook werkelijk door de leerling verworven is, kan opgemaakt worden uit zowel het product als het proces. Daarnaast kan de docent nog aanvullende evaluaties (vragenlijsten, interviews, enzovoorts) gebruiken om te controleren of de leerling de doelstellingen ook werkelijk bereikt heeft en de opdracht succesvol geweest is. (Ebbens, Ettekovén; Gardner)

- Sluit aan bij de actuele ontwikkelingen in de kunst door deze ontwikkelingen als uitgangspunt of inspiratiebron te gebruiken voor de inhoud en/of vorm van de opdracht. Kunstvakken staan niet los van actuele ontwikkelingen in maatschappij en tijd, maar zouden ook niet los mogen staan van de actuele ontwikkelingen in de kunsten. Leerlingen die een kunstvak volgen, zouden in staat moeten zijn met (de complexiteit van) hedendaagse kunst om te kunnen gaan.
- Neemt als referentiekader de professionele kunst (uit heden en verleden) en dus niet de schoolkunst of de historie van de kunstvakgebieden (tekenen, handvaardigheid, enzovoorts). (Haanstra; Freedman)
- Doet recht aan de complexiteit van kunst/geeft geen aanleiding tot het laten ontstaan van misconcepties bij leerlingen. Te sterke vereenvoudigingen of schematiseringen kunnen leiden tot misconcepties bij leerlingen. Efland geeft een voorbeeld waarbij hij laat zien dat alleen kennis aanreiken over de kenmerken van het pointillisme niet volstaat om verdiepend inzicht te ontwikkelen in het werk van Seurat. Beperkte of teveel vereenvoudigde kennis leidt tot verkeerde veronderstellingen van leerlingen. Om dit te voorkomen dienen opdrachten genuanceerd in te gaan op inhoudelijke en vormgevingsaspecten van kunst en op de complexiteit van kunst. (Efland; Freedman)
- Reikt de leerling niet alleen doelstellingen, maar ook concrete evaluatiecriteria voor product en proces aan, zodat de leerling het verband tussen de doelstellingen van de opdracht, de opdrachtomschrijving en de wijze waarop de opdracht beoordeeld wordt, zelf kan leren begrijpen. Dit geeft leerlingen de mogelijkheid zelf sturing te geven aan de opdracht en het proces. (Lindström; Efland; Vermunt)
- Biedt leerlingen de mogelijkheid zelf te kunnen constateren dat/wat zij geleerd hebben door de productieve opdracht. De leerling kan daarbij ook zelf benoemen wat er geleerd is/op welke manier dat geleerd is (reflectie en (zelf)evaluatie). Leren bij de kunstvakken zou een proces

Foto: Mariëlle Vullingsh

Foto: Mariëlle Vullingsh

moeten zijn dat leidt tot grotere zelfstandigheid. Door leerlingen meer inzicht te geven in hun eigen leerproces kunnen zij zich meer zelfverantwoordelijk gaan opstellen in het leerproces. Daarbij is het belangrijk dat leerlingen metacognitie ontwikkelen ten aanzien van creatieve leerprocessen, zoals bijvoorbeeld inzicht hebben in het verloop van creatieve processen en de verschillen begrijpen tussen problem solving en problem finding; weten welke manieren van brainstormen het meest effectief zijn, enzovoorts. (Lindström; Vermunt; Ebbens, Ettekovén; Runco; Sawyer)

- Leidt tot werk en een werkproces dat ook volgens de leerling zelf gepresenteerd kan worden aan anderen. Presenteren van werk aan anderen (in en/of buiten het

klaslokaal) hoort als afsluiting bij een goede productieve opdracht. Leerlingen die trots kunnen zijn op hun werk en die zich betrokken voelen bij de presentatie van hun werk/werkproces hebben niet alleen over de cognitieve en senso-motorische, maar ook over de relevante affectieve aspecten van kunst geleerd. (Hargreaves)

Marie-Thérèse van de Kamp is docent kunstvakken op het Theresialyceum te Tilburg, vakdidacticus ILO op Universiteit van Amsterdam, docent multidisciplinaire kunsttheorie op Codarts/Willem de Kooning Academie te Rotterdam en educatief medewerker bij Fundament Foundation te Tilburg. www.kunstcontext.com

Literatuur

- Addison, N., L. Burgess, ed. (2006) *Learning to Teach Art and Design in the Secondary School*.
- Ebbens, S., & Ettekovén, S. (2005) *Actief Leren*. Tweede druk.
- Efland, A.D. (2002) *Art and Cognition. Integrating the Visual Arts in The Curriculum*.
- Freedman, K. (2003) *Teaching Visual Culture*.
- Gardner, H. (2006) *Five Minds for the Future*.
- Haanstra, F. (2001) *De Hollandse Schoolkunst. Mogelijkheden en beperkingen van authentieke kunsteducatie*.
- Hargreaves, D. (1995) *Kunstzinnig onderwijs. Een vak op zich. Naar een andere visie op kunsteducatie*. In: Haanstra, F (red.) *Determinanten van leren over kunst*. Katernen kunsteducatie.
- Hetland, L, E.Winner. (2007) *Studio Thinking. The real benefits of visual arts education*.
- Lindström, L. (1998) *Criteria for assessing student performances in the Visual Arts*.
- Runco, Marc. A. Creativity. (2007) *Theories and Themes: research, development and practice*.
- Sawyer, R. Keith. (2006) *Explaining Creativity. The Science of Human Innovation*.
- Vermunt, J.D., N. Verloop. (1999) *Congruence and friction between learning and teaching*.

Syllabus kunstvakken is te vinden via www.examenblad.nl. Handreiking kunstvakken door SLO is te vinden via www.slo.nl.